

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія лідерства

Рівень вищої освіти – перший(бакалаврський)

Освітня програма «Реабілітаційна психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

Назва дисципліни	Психологія лідерства
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	III
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/course/subscription/through/url/f5474f2c5bd2022be51f

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета: формування у студентів наукових і професійних знань у сфері ефективного лідерства, активізація лідерського потенціалу як сукупності умінь самоуправління і управління іншими людьми.

Цілі:

- сформувати наукове уявлення про соціально-психологічну природу лідерства, про сучасні виклики і вимоги щодо ефективного лідерства;
- ознайомити з основними видами лідерства та їх проявами у різних сферах життєдіяльності особистості та суспільства;
- розшири уявлення студентів про власний потенціал лідера для подальшого особистісного та професійного розвитку;
- сформувати компетентності лідера (уміння працювати у команді, ставити цілі та досягати їх, упевненість у собі, подолання сумнівів та упереджень, самопрезентація, розуміння власних сильних сторін та перспектив у розвитку, уміння організувати час та ін.).

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Лідерство як соціально-психологічний феномен	Предмет, завдання, проблематика дисципліни. Визначення основних понять. Психологічний зміст поняття «лідерство». Види лідерства відповідно до основних видів	Тести Аналіз типів лідерів за матеріалами книг, фільмів Самопрезентація

		<p>діяльності, за змістом трудової діяльності, за характером діяльності, за спрямованістю діяльності, згідно з статусно-рольовою позицією у групі. Функції лідерства: формування бачення, формулювання місії, розробка стратегії, забезпечення реалізації стратегії. Ключові ролі, функції та відповідні якості лідера (Лайл Спенсер та Сайн Спенсер, Уільям Бірлі та Тетяна Козуб, Пітер Сенге, Річард Дафт, Флойд Хессельбайн та ін.).</p>	
2	Традиційні моделі лідерства	<p>Теорії лідерських якостей (Анрі Файоль, О.Тід). Біхевіористичні моделі лідерства (К.Левін, Д. Мак-Грегор і Р. Лайкерт, Р. Бейк, Дж. Моутон, Вільям Оучі, Ренсіс Лайкерт, Роберт Блейк). Теорії лідерства X, Y, Z. Моделі ситуаційного лідерства (Ф.Фідлер, Дж.Шнейдер, А.Дж.Мерфі, Е. Хартлі, Поль Херсі та Кен Бланшар, Р. Хаус, модель Врума-Йстона.</p>	<p>Тести Опрацювати статтю і написати тези згідно плану. Філатова Л.С., Новохацька Л.В. Теоретичні аспекти теорій лідерства крізь призму ефективного лідерства // Підприємництво. Економіка: реалії часу. №3(13), 2014. Режим доступу: https://economics.opu.ua/files/archive/2014/No3/64-69.pd</p>
3	Лідерство як місія: сучасні концепції лідерства	<p>Інтеграційна концепція лідерства (М. Херманн). Атрибутивна концепція лідерства. Харизматична концепція лідерства (М.Вебер, А. Менегетті, М. Кетс де Вріс, Д. Ебербах, Дж. Боулі, Т. Бендас, В. Шеклтон, Б. Шамір, Р.Кричевський та ін.). Концепція перетворювального</p>	<p>Тести Опрацювати статтю і законспектувати у формі тез: Белікова Ю. В. Становлення та переваги емоційного лідерства // Режим доступу: http://www.repository.hneu.edu.ua. – Дата звернення 27.08.2017 р.</p>

		<p>лідерства. Модель розподіленого лідерства (Leadership Foundation for Higher Education, LFHE) Д. Л. Бредфорта та А. Р. Кохена. Теорія дистрибутивного лідерства (Distributed leadership, Spillane & Halverson & Diamond, 2001). Етичне лідерство (Ethical leadership, Brown, 2005). Теорії емоційного лідерства: теорія «внутрішнього стимулювання» лідерства К. Кешмана, теорія опосередкованого лідерства Р. Фішера і А. Шарпа, теорія «двигуна лідерства» Н. Тічі, концепція «трубопроводу лідерства» (leadership pipeline) Р. Черена, С. Дроттера та Дж. Ноела, концепції сполучного лідерства та «гарячих груп» Дж. Ліпман Блюмен.</p>	
4	<p>Владний та управлінський аспекти лідерства</p>	<p>Тлумачення поняття влади у різних філософських та психологічних концепціях (А. Адлер, З.Фройд, Г. Гекгавзен, Е. Канетті, В.Слюсаревський та ін.). Види влади: влада-примус і влада-вплив. Фізичний примус як протоформа влади, реальна і потенційна. Основні форми влади в організації. Мотивація влади. Влада як потреба посідання і як</p>	<p>Тести Опрацювати статтю і законспектувати у формі тез: Єфименко М.О., Ізюмцева Н.В. Роль лідерства в системі управління персоналом на підприємстві // Економіка та управління підприємствами. Випуск 24. 2018. С.1570162. Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/29.pdf</p>

		<p>потреба її застосування. Невротичне прагнення влади. Покірність як інтеракційна характеристика особистості. Непокора як важлива інтеракційна характеристика особистості. Характеристика лідерства з позиції підпорядкування-підкорення. Управлінський аспект влади.</p>	
5	Коучинг лідерства	<p>Застосування моделей коучингу GROW, SMART, Т-модель та ін. у розвитку лідерських компетентностей. Коучингові технології подолання сумнів, обмежуючих переконань, розвитку креативності та мотивації, упевненості у собі, вироблення пріоритетів, розширення перспектив, технології самопрезентації. Самодисципліна і тайм менеджмент. Лідерство і команда. Якості, необхідні для створення ефективної та злагодженої команди. Технологія написання мотиваційного листа. Технологія створення і просування особистого бренду лідера. Технології самопрезентації.</p>	<p>Тести Підібрати портфоліо (статті, відео, наукові повідомлення) на пропонувану тематику.</p>
6	Стратегія і тактика публічного виступу лідера	<p>Принципи ефективного публічного виступу. Побудова публічного виступу: структура публічного виступу та основні правила його</p>	<p>Тести Аналіз публічного виступу лідера</p>

	<p>побудови; сутності технологій підготовки публічного виступу. Техніка публічного виступу. Технології опанування хвилювання. Умови й етапи створення довіри в аудиторії до оратора. Психологія довіри. Типові помилки ораторів.</p>	
--	--	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття (тематичне оцінювання)	60
Самостійна робота	20
Підсумковий тест	20
Максимальна кількість балів	100

Загальна система оцінювання курсу	Тематичне оцінювання – максимально 60 балів (по 10 балів за тему) Виконання самостійної роботи – максимально 20 балів. Підсумковий тест – максимально 20 балів.			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
Шкала оцінювання: національна та ECTS				

Вимоги до письмової роботи

Завдання до теми 1. Аналіз типів лідерів за матеріалами книг, фільмів, напр. «Засновник», «Тренер», «Корона», «Темні часи», «Золоті руки», «Заплати іншому», «У гонитві за щастям», «Диявол носить «Прадо» та ін..

План аналізу:

1. Скласти список особистісних рис лідера.
2. Скласти список цінностей героя.
3. Описати життєвий шлях лідера та його життєву філософію.
4. Які ситуації посприяли у становленні героя як лідера?
5. Чи були в головного героя референтні особи, на яких він рівнявся або хотів бути схожим?
6. Які технології впливу та самоорганізації використовує?

Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» - студент демонструє повноту, адекватність та осмисленість (усвідомленість) знань стосовно типології лідерів, вміє на основі аналізу скласти психологічний портрет лідера, який включає його особистісні характеристики, ціннісні орієнтації, стратегії спілкування та впливу на інших; аналізує основні чинники становлення героя як лідера (ситуації, найближче оточення та ін.) вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «добре» - студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох із зазначених питань; вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «задовільно» - студент має фрагментарні уявлення про проблему, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно та аргументовано вербалізуються.

Оцінка «незадовільно» - наявність часткових знань, які студент не правильно розуміє і не правильно трактує.

Завдання до теми 2.

Опрацювати статтю і написати тези згідно плану. Філатова Л.С., Новохацька Л.В. Теоретичні аспекти теорій лідерства крізь призму ефективного лідерства // Підприємництво. Економіка: реалії часу. №3(13), 2014. Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2014/No3/64-69.pdf>

План аналізу:

- 1)здійснити аналіз теорій лідерства, чинники їх становлення та виявити їх взаємозв'язок;
- 2) визначити взаємозв'язок між керівництвом та лідерством, а саме їх подібність та відмінність;
- 3)з'ясувати роль стилів керівництва у формуванні ефективного лідерства;
- 4) визначити основні критерії, притаманні традиційним теоріям лідерства;
- 5) виокремити основні засади ефективного лідерства

Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» - студент демонструє повноту, адекватність та осмисленість (усвідомленість) знань стосовно критеріїв класичних теорій лідерства, історії їх виникнення та взаємозв'язок, розуміє відмінність між лідерством і керівництвом, може дати визначення цих понять, визначає необхідні компетентності ефективного лідера, вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «добре» - студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох із зазначених питань; вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «задовільно» - студент має фрагментарні уявлення про проблему, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно та аргументовано вербалізуються.

Оцінка «незадовільно» - наявність часткових знань, які студент не правильно розуміє і не правильно трактує.

Завдання до теми 3.

Опрацювати статтю і законспектувати у формі тез: Белікова Ю. В. Становлення та переваги емоційного лідерства // Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua>. – Дата звернення 27.08.2017 р.

План аналізу

- 1) Дати визначення поняттю «емоційне лідерство»
- 2) Якими компетентностями повинен володіти емоційний лідер?
- 3) Яка теорія лягла в основу розробки теорії емоційного лідерства?
- 4) Коротко охарактеризувати теорії емоційного лідерства

Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» - студент демонструє повноту, адекватність та осмисленість (усвідомленість) знань стосовно теорій емоційного лідерства, вільно використовує понятійний апарат, визначає необхідні компетентності емоційного лідера, вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «добре» - студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох із зазначених питань; вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «задовільно» - студент має фрагментарні уявлення про проблему, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно та аргументовано вербалізуються.

Оцінка «незадовільно» - наявність часткових знань, які студент не правильно розуміє і не правильно трактує

Завдання до теми 4.

Опрацювати статтю і законспектувати у формі тез: Єфименко М.О., Ізюмцева Н.В. Роль лідерства в системі управління персоналом на підприємстві // Економіка та управління підприємствами. Випуск 24. 2018. С.1570162. Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/29.pdf

Запитання для аналізу статті:

1. Яка основна мета лідерства в управлінні персоналом.
2. Які функції лідерства в організації і які фази (етапи) має пройти лідер, щоб реалізувати ці функції?
3. Як відбувається розподіл часу в керівників? Що найбільше «вбиває» їхній час?
4. У чому завдання і головний секрет управління керівників?

Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» - студент демонструє повноту, адекватність та осмисленість (усвідомленість) знань стосовно цілей та функцій лідерства в організації та етапів їх реалізації, специфіку організації робочого часу, вміє робити

узагальнюючі висновки.

Оцінка «добре» - студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох із зазначених питань; вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «задовільно» - студент має фрагментарні уявлення про проблему, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно та аргументовано вербалізуються.

Оцінка «незадовільно» - наявність часткових знань, які студент не правильно розуміє і не правильно трактує.

Завдання до теми 5.

Підібрати портфоліо в електронному варіанті (статті, відео, наукові повідомлення – не менше 5-ти джерел) на тематику (обирається одна):

1. *Технологія створення бренду лідера.* (Довідка: бренд – це те, що швидко та легко запам'ятається. Щоб виділитися серед конкурентів, бренд повинен мати певний імідж. Окрам послуг, які пропонує лідер (напр., освітні, колсантигові, тренінгові та ін.), в поняття бренду входять асоціації споживачів продукту та очікування щодо нього. Бренд допомагає людині сформувати певне ставлення до продукту, послуги або компанії і впливає на сприйняття. Чітке позиціонування – запорука успішності бренду).
2. *Технологія побудови мотиваційного листа* (Довідка: Мотиваційний лист – це невеликий текст, зазвичай, у вигляді есе, мета якого – продемонструвати свою зацікавленість роботою/навчанням та сформувати позитивне перше враження).

Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» - портфоліо відображає сутність досліджуваного явища та технології, студент проявив старанність та зацікавленість у пошуку і підборі матеріалу. У портфоліо, окрім статей та відео, подано коротку анотацію з аналізом технологій. Студент вільно володіє матеріалом, зацікавлює аудиторію обраною тематикою, спонукає аудиторію до подальшого самостійного вивчення, робить узагальнення та висновки.

Оцінка «добре» - портфоліо відображає сутність досліджуваного явища, однак технології не розкриті. Студент підготував студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох із зазначених питань. вміє робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «задовільно» - у портфоліо досліджувана проблема відображена фрагментарно, технології й аналіз технологій не представлено і розуміються студентом не достатньо повно.

Оцінка «незадовільно» - портфоліо не відображає досліджуваного явища та технологій, студент не здійснив аналіз, не правильно трактує.

Завдання до теми 6.

Аналіз публічного виступу бізнес-лідера

1. Ознайомтеся з публічним виступом бізнес-лідера:

виступ 1: Стів Джобс «Як жити, перш ніж померти»;

виступ 2: Пранав Містрі «Захоплюючий потенціал технології шостого почуття»;

виступ 3: Ден Гілберт «Чому ми приймаємо погані рішення»;

виступ 4: Маргарет Хеффернан «Чому прийшов час відмовитися від службової ієрархії?»

	<p>2. Проаналізуйте публічні виступи на предмет їх відповідності основним критеріям до публічного виступу (за шкалою – високий, середній, низький).</p> <p>3. Аргументуйте свою позицію.</p> <p>Шаблон для виконання - дивись с.9 Середа Н. В. <i>Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступ : навчальний посібник / Н. В. Середа. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 40 с. Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/30520/1/Sereda_Osnovy_rytoryky_2016.pdf</i></p> <p>Критерії оцінювання</p> <p>Оцінка «відмінно» - студент демонструє повноту, адекватність та осмисленість (усвідомленість) знань стосовно критеріїв успішного виступу, вміє аналізувати, аргументувати, робити узагальнюючі висновки.</p> <p>Оцінка «добре» - студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох критеріїв; вміє робити узагальнюючі висновки.</p> <p>Оцінка «задовільно» - студент має фрагментарні уявлення про проблему, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно та аргументовано вербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» - наявність часткових знань, які студент не правильно розуміє і не правильно трактує.</p>
Семінарські заняття	<p>1.Соціально-психологічна природа лідерства. Класичні моделі лідерства. Діагностика лідерського потенціалу</p> <p>2.Сучасні теорії лідерства. Виклики сьогодення</p> <p>3.Владний та управлінський аспекти лідерства.</p> <p>4.Мотивація лідерства. Формування власного профілю лідера.</p> <p>5.Коучинг лідерства: цілепокладання, вироблення пріоритетів і тайм-менеджмент</p> <p>6.Коучинг лідерства: розвиток упевненості у собі</p> <p>7.Коучинг лідерства: розробка особистого бренду лідера, профілю в соц. мережах.</p> <p>8.Коучинг лідерства: техніки долаття соціальних страхів (публічного виступу, думки інших тощо). Технології публічних виступів</p> <p>9.Лідерство у команді і лідерство команд</p>

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя (тематичне оцінювання)			10		10		10		10		10		10					60
Самостійна р-та														10				10
Самостійна															10			10

робота																	
Підсумковий тест														20			20
Всього за тиж-нь			10		10		10		10		10	10	10	20			100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Мультимедіа аудит. 516, 517.	
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> Белікова Ю. В. Становлення та переваги емоційного лідерства // Режим доступу: http://www.repository.hneu.edu.ua. – Дата звернення 27.08.2017 р. Єфименко М.О., Ізюмцева Н.В. Роль лідерства в системі управління персоналом на підприємстві // Економіка та управління підприємствами. Випуск 24. 2018. С.1570162. Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/29.pdf Калашнікова С. Розвиток лідерського потенціалу сучасного університету: основи та інструменти: Навчальний посібник. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 44 с. Коучинг як технологія розвитку лідерства у сфері освіти / О. О. Нежинська, В. М. Тименко // Теоретичний та науковометодичний часопис «Вища освіта України»; 2017, № 2 (додаток 1); Тематичний випуск «Університет і лідерство». К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. С. 65–68. Серета Н. В. Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступ: навчальний посібник. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с. Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/30520/1/Sereda_Osnovy_rytoryky_2016.pdf Філатова Л.С., Новохацька Л.В. Теоретичні аспекти теорій лідерства крізь призму ефективного лідерства. <i>Підприємництво. Економіка: реалії часу</i>. №3(13), 2014. Режим доступу: https://economics.opu.ua/files/archive/2014/No3/64-69.pdf Федоришин Г.М. Психологія лідерства: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2018. 58 с. Федоришин Г.М. Психологія коучингу: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2018. 95 с. 	

9. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології, 505 к. гуманітарного корпусу. ksppr@pnu.edu.ua Вул. Шевченка, 57, tel:380342596149
Викладач	кандидат психологічних наук, доцент Федоришин Галина Миколаївна
Контактна інформація викладача	galmf1975@gmail.com

Академічна доброчесність	Політика курсу спрямована на створення атмосфери взаємопідтримки на занятті, активної інтеракції у групі з дотриманням правил академічної доброчесності. При виконанні завдань творчого рівня неприпустимі плагіат та списування.
Пропуски занять (відпрацювання)	Лекційні заняття пропущені без поважних причин не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: написання тематичного тесту, виконання завдань із теми.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	без поважних причин оцінюється трьома балами нижче
Невідповідна поведінка під час заняття	не допускається
Додаткові бали	надаються за наукову та громадську активність студентів (3 бали).
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf).

Викладач Федоришин Галина Миколаївна